

az Erzsébet körúti fényűző Royal Nagyszálloda adott otthont a *Nyugat* előadóestjeinek, ezenkívül 1912 és 1920 között Az *Est* napilap munkatársainak: Miklós Andornak, Szép Ernőnek, Bródy Sándornak, Mikes Lajosnak stb. volt itt állandó asztaltársasága. Ferenczi rendszeresen látogatta a Royalt, néhány írónk-költőnk konkrétan itt hallott tőle a lélekelemzésről. 1915-től három évig a Royal volt Krúdy Gyula lakhelye, amiből az utolsó évet gyakorlatilag Ferenczi szomszédjaként élte, mivel Ferenczi 1918-ban szintén a szállodában lakott³³. Többen állítják, hogy Ferenczi ismertette meg Krúdyt Freud tanaival, s hogy ez „komoly szerepet játszott az Álmoskönyv megszületésében”.³⁴ Ferenczi és Krúdy beszélgetéseit Dénes Zsófia visszaemlékezése is megerősíti, aki arról ír, hogy „Ferenczi Krúdyval néha hajnalig volt együtt a Royal étteremben »könnyű, sőt kevés bor mellett és orvos-filozófiai beszélgetést folytatott vele – nagy elmerüléssel – az emberek lelkületéről.«.”³⁵ Krúdy érdeklődve nyomon követte az 1918 szeptember utolsó napjaiban Budapesten rendezett V. Nemzetközi Pszichoanalitikus Kongresszust,

és a háborús végnapok drámai eseményei ellenére tudósított is róla *Totem-Tabu* c. cikkében.³⁶

A pszichoanalízis mint írói művekben fölbukkanó téma fölfogható úgy, mint két kultúrterület alapfokú és közvetlen kapcsolata, melyet a korabeli művészek a gyakorlatban úgy alkalmaztak, hogy pszichoanalitikus szakember(ek)től vagy szakirodalomból megtanulták, hogyan és mit lehet felismerni az emberi viselkedés tudattalan motívációival kapcsolatban, s ezeket a tanulságokat – leggyakrabban pszichopatológiai jelenségeket – beillesztették regényeikbe. Csakhogy pusztán ez „nehezen juttatja el az írókat valóban új nyelvi és stilisztikai megoldásokhoz”.¹⁹¹ Gianpiero Cavaglia úgy véli, Krúdy Gyula kivételével az összes magyar író, Cholnoky, Babits, Kosztolányi, Nagy Lajos, Karinthy, sőt Csáth is csak és kizárólag ezt a primer hatást tudta fölhasználni. A téma mind kulturálisan (az osztrák–magyar kultúrközegben), mind időben (Freud kortársai voltak) közel állt hozzájuk, ám nyelvileg nem tudtak áttörést elérni, amennyiben mindnyájan „a pszichoanalitikai problémát a késői naturalista regényirodalom igen elkoptatott nyelvébe és stílusselemeibe ágyazták”¹⁹²; így műveik az akkor újdonságnak számító pszichoanalitikus téma szempontjából modernnek, a pszichoanalízis nyelvi innovációja szempontjából nézve azonban elavultak. Krúdy Gyula az egyetlen a magyar nyelvterületen – állítja Cavaglia –, akinek a prózájában ténylegesen végbemegy az irodalmi nyelv „belső érése”.

- 33 Vö. Kosztolányi Dezső: *Orvosi konzílium*. In: *In memoriam Ferenczi Sándor*. Szerk. Mészáros Judit. Budapest, József Műhely Kiadó, 2000, 189.
- 34 Szentés Éva - Hargittay Emil: *Irodalmi kávéházak Pesten és Budán*, 259.
- 35 Dénes Zsófia szavait idézi Kassai György: *A Nyugat és a*

- pszichoanalízis*. Helikon, 1990/2-3. sz., 175.
- 36 Vö. K. Gy.: *Magyar Tükör*. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1984. 572–575.

- 191 Cavaglia, Gianpiero: *Krúdy Gyula és a pszichoanalízis*. Helikon, 1990/2-3. sz., 280.
- 192 Uo. 280.